

KADINLARIN ÇALIŞMA YAŞAMINA KATILIMININ ARTTIRILMASINDA MİKRO KREDİ UYGULAMASININ ÖNEMİ VE AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ

Şenol Yaprak

Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF
Yrd.Doç.Dr
E-posta: yaprak@aku.edu.tr

Ender Tuncer Helvacıoğlu

Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF
Arş.Gör. Dr.
E-posta: tuncerender@hotmail.com

Özet

Türkiye’de kadınların çalışma yaşamına katılım oranları oldukça düşüktür. Sağlanan teşvik politikaları ile nispi bir iyileşme sağlanmış olsa da bu alanda beklenen olumlu gelişmeler istenilen düzeyde gerçekleşmemiştir. Çalışma yaşamının dışında kalan kadınların kendilerine verilen küçük miktarlardaki kredilerle kendi işlerini kurmalarını sağlamayı amaçlayan mikro kredi uygulaması dünyada 1980’lerde başlamış, ülkemizde ise 2000’li yılların başlarından itibaren işlerlik kazanmıştır. Bugün pek çok ilde bu yöntemle başarılı çalışmalar yapıldığını görmekteyiz. Bu çalışmada mikro kredi uygulamasıyla kadınların çalışma yaşamına katılımının artırılması uygulamalara değinilmekte, özel olarak da Afyonkarahisar ilinde bugüne kadar bu sistemin nasıl işletildiği ve ne gibi sonuçlara ulaşıldığı, yapılan saha araştırmaları ile ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mikro kredi, Mikro finansman, Kadın işgücü

Alan Tanımı: Çalışma Yaşamında Kadın Sorunu, İşgücüne Katılım (Çalışma Ekonomisi)

Abstract

THE IMPORTANCE OF MICRO CREDIT SCHEMES IN INCREASING WOMEN LABOR FORCE PARTICAPATION: THE CASE OF AFYONKARAHİSAR

The labor participation level of women in Turkey has remained quite low. Although the government incentive policies have relatively provided improvement, the positive developments expected in this area have not taken place at the desired level. The micro-credit scheme aiming at providing relatively lower amount of loans to women to start their business began in 1980s in the world, and became operational in our country at the beginning of 2000s. Currently, we see successful work is done through this scheme in many Turkish provinces. In this study, the application of micro-credit schemes for increasing the participation of women in working life is elaborated; in particular, how the system is operated in Afyonkarahisar province and the results achieved so far via field studies conducted.

Keywords: *Micro credit, Micro finance, Women labor force*

JEL Code: J16

1. GİRİŞ

Türkiye’de kadınların çalışma yaşamına katılımları diğer ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşüktür. Bu olumsuz tablo sağlanan teşviklere, desteklere ve eğitim çalışmalarına rağmen ne yazık ki istenildiği gibi olmamaktadır. Kadınların eğitim düzeylerinin düşüklüğü, toplumun kadınlara bakış açısı ve yüklediği görevler, geleneksel aile yapısı, yeterli sermaye birikimine sahip olmamaları, kadınların ev işleri ile birlikte yürütebilecekleri alternatif çalışma biçimlerinin yaygınlaşmaması gibi nedenler bu sonucun ortaya çıkmasında etken olmaktadır. Son yıllarda daha fazla kadının çalışma yaşamına katıldığı görülse de gelinen nokta yine de istenen düzeyde değildir.

Kadınların eğitim düzeyleri yükseldikçe işgücüne katılımları da artmaktadır. Ancak köyden kente göç süreci halen devam ettiğinden dolayı bu durum istatistiklere tam olarak yansımamaktadır. Zira köyde yaşayan kadın ücretsiz aile

işçisi olarak işgücüne dahil kabul edilmekte, ancak şehre göç ettiğinde ev kadını olarak işgücü dışında kalmaktadır. Kadınlar için ev kadınlığının ülkemizde bir meslek gibi algılanması nedeni ile çok sayıda kadın çalışma yaşamına katılamamaktadır. Bu geleneksel yapının değiştirilmesi amacı ile uygulamaya sokulan projelerden biri de mikro kredi uygulamasıdır.

Çeşitli nedenlerle çalışma yaşamının dışında kalan kadınların kendilerine verilen küçük miktarlardaki kredilerle mikro düzeyde kendi işlerini kurmalarını sağlamayı amaçlayan mikro kredi uygulaması dünyada 1980'lerde başlamış, ülkemizde ise 2000'li yılların başlarından itibaren işlerlik kazanmıştır. Bugün gelinen noktada pek çok ilde mikro finans yöntemi ile başarılı çalışmalar yapıldığını görmekteyiz. Bu sayede çok az bir sermaye ile kendi işini kurma ve ürettiklerini piyasada satabilme imkanına kavuşan kadınların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

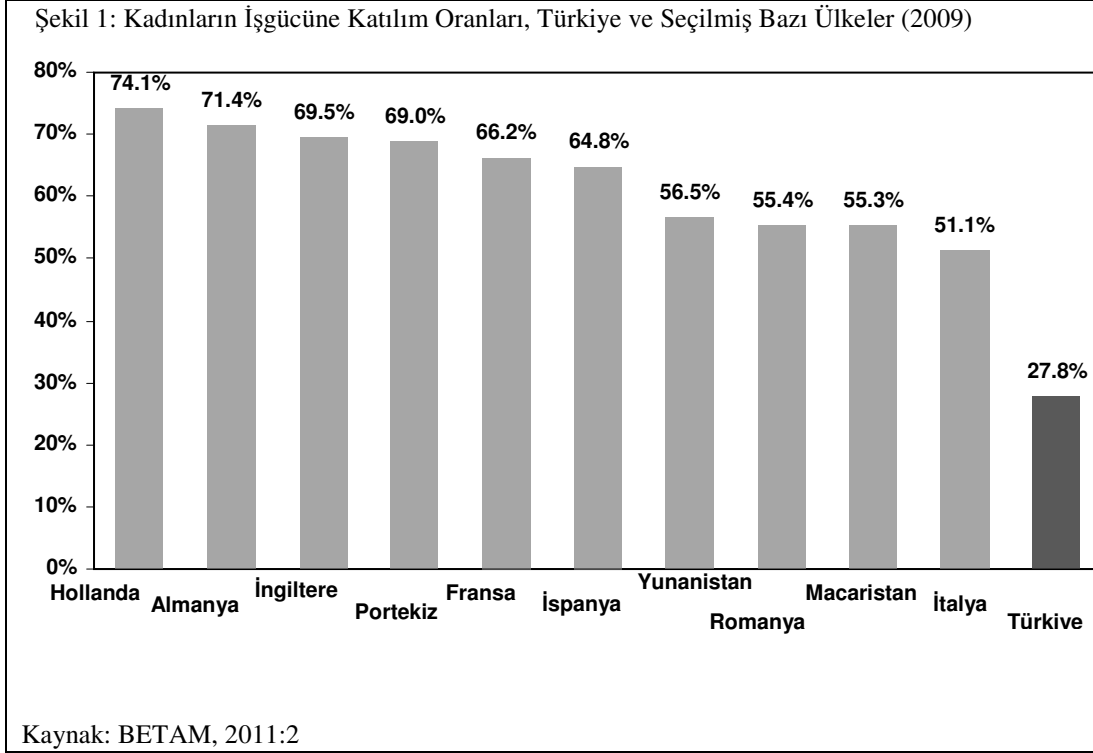
1. KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMI

Ülkemizde işgücü istatistiklerine bakıldığında kadınlarla erkekler arasında çok büyük oransal farklılıklar olduğu görülmektedir. Üstelik bu farklılık uzun yıllardır çok az bir olumlu gelişme göstermiştir. Nüfusun yarısını kadınlar oluşturmakta, ancak çalışma hayatında aynı oranda yer almamaktadırlar. Durum böyle olunca da kadın yoksulluğu kavramı ülkemizde de güncelliğini korumaya devam etmektedir. Zaman içerisinde kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi, endüstride yaşanan gelişmeler ve dönüşümlerle kadına özgü yeni işlerin çoğalması, yaşanan ekonomik krizler sonrası aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla da olsa kadınların çalışmaya başlaması, kadınlara yönelik uygulanan destek politikaları gibi pek çok etken sayesinde az da olsa olumlu gelişmeler yaşandığı gözlemlenmektedir. Bunun yeterli olduğunu söylemek elbette mümkün değildir ancak ileriye yönelik olumlu gelişmeler olarak kabul edilebilir.

Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranını (İKO) seçilmiş bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerle kıyaslamak amacı ile düzenlenen Şekil 1'e bakıldığında aradaki olumsuz farklılık açıkça görülmektedir. Erkeklerde işgücüne katılım oranı % 75'ler düzeyinde iken, kadınlarda bu oran ne yazık ki ancak % 28 seviyesindedir. 1980'li yılların sonunda İKO % 35 düzeyinde iken yıllar içerisinde bu oran % 30'un altına gerilemiştir. Bunun en önemli nedeni tarımdan sanayi ve hizmetler sektörüne geçiştir. Eğitim düzeyi düşük olan tarımdan gelen kadın işgücü, sanayi

ve hizmetler sektöründe iş bulamamakta ve işgücü piyasasının dışına itilmektedir. Eğitim düzeylerinin yükselmesine bağlı olarak kadınların İKO 2004 yılından itibaren az da olsa yükselme sürecine girmiştir. Bu süreç bu şekilde giderse ileriki dönemlerde daha olumlu bir tabloyla karşılaşmak mümkün olabilecektir (BETAM, 2010:2).

Avrupa Birliği'nde kadınların İKO ortalaması % 60'ın üzerindedir. Türkiye bu ortalamanın oldukça altında bir orana sahiptir ve bu nedenle bu alanda yapılacak çok şey olduğu ortadadır.

TÜİK'in son altı yıllık verilerinin yer aldığı Tablo 1'de bu iyileşmenin seyri görülmektedir. Erkeklerin İKO bu altı yıllık süreçte % 1 düzeyinde artmışken, kadınların İKO yaklaşık % 6 artmıştır. İstihdam oranlarında da aynı şekilde kadınlar lehine az da olsa bir iyileşme görülmektedir. İşsizlik oranları için kadınlar lehine bir iyileşme olduğunu söylemek güçtür. Son altı yılda erkek işsizliği 1,5 puan gerilemişken, kadın işsizliği ancak 0,2 puan gerilemiştir. Bu

tablonun oluşmasında kadınların eğitim düzeylerinin düşük olması önemli bir etken olmaktadır.

Yıl	İşgücüne katılım oranı (%)			İstihdam oranı (%)			İşsizlik oranı (%)		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Kadın 2007	46,2	69,8	23,6	41,5	62,7	21,0	10,3	10,0	11,0
2008	46,9	70,1	24,5	41,7	62,6	21,6	11,0	10,7	11,6
2009	47,9	70,5	26,0	41,2	60,7	22,3	14,0	13,9	14,3
2010	48,8	70,8	27,6	43,0	62,7	24,0	11,9	11,4	13,0
2011	49,9	71,7	28,8	45,0	65,1	25,6	9,8	9,2	11,3
2012	50,0	71,0	29,5	45,4	65,0	26,3	9,2	8,5	10,8

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, 2007-2012

Kadınların eğitim durumlarına göre İKO incelendiğinde eğitim durumu ile İKO arasında güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Tablo 2). Yükseköğrenim gören çalışabilir kadın nüfusun toplamdaki payı % 8,6’dır ve bunun % 6,1 ‘i işgücüne katılmaktadır. Meslek lisesi mezunu kadınların toplamdaki payı % 5,4 ve bunun da % 2,1’i işgücüne katılmaktadır. Daha alt eğitim düzeylerinde işgücüne katılan ile katılmayan arasındaki farklılık çok fazladır.

İKO, işgücünün aktif nüfusa bölünmesi ile hesaplandığına göre oranın yüksek çıkmasını sağlamak için işgücünü arttırmak gerekmektedir. Kadınların işgücüne katılımında gelir eksikliği, medeni durumdaki değişimler, çocuk sahibi olup olmama, eğitim düzeyi, prestij sağlama, ekonomik özgürlük isteği, kendini gerçekleştirme isteği gibi sosyal ve ekonomik faktörler etkili olmaktadır (Öztürk ve Çetin, 2009:2673). Eğitim düzeyinin yükseltilmesi ile birlikte çocuklar için uygun bakım yerlerinin yaygınlaştırılması, iş-aile dengesini koruyarak çalışılabilir işlerin artması, esnek çalışma biçimlerinin kayıtlı ekonomi içinde büyümesi gibi faktörler de kadınları çalışma yaşamına çekmekte yararlı olacaktır.

Tablo 2: Türkiye’de Eğitim Durumuna Göre Kadınların İKO (2011)

Öğrenim Durumu	İşgücüne katılmayanlar	İşgücüne katılanlar	Toplam
Bir okul bitirmeyen	22,2%	5,1%	27,3%
İlkokul (5 yıl)	24,9%	9,4%	34,3%
Ortaokul, mesleki orta ve ilköğretim (8 yıl)	12,2%	3,5%	15,7%
Genel lise	6,1%	2,7%	8,8%
Mesleki veya teknik lise	3,3%	2,1%	5,4%
Yüksekokul, fakülte ve üzeri	2,5%	6,1%	8,6%
Toplam	71,2	28,8%	100,0%

Kaynak: Aşık, 2012:7

2. MİKRO KREDİ UYGULAMASI NEDİR VE NASIL İŞLER

Yoksullukla mücadele etmek ve kadınları çalışma yaşamına dahil etmek düşüncesi ile ilk kez 1983 yılında Bangladeş’li Prof.Dr.Muhammed Yunus tarafından Grameen Bank’ın kurulması ile mikro finans uygulamasının temeli atılmıştır. Klasik bankacılık sisteminin çalışma koşullarının yoksulları dışladığı, bu nedenle yoksulların da teminat sorunu yaşamadan küçük miktarlarda alacakları kredilerle kendi işlerini kurmaları düşüncesi ile yola çıkmıştır. Herhangi bir birikimi olmayan kadınların bu sayede alacakları paraları belirli aralıklarla ve küçük taksitlerle geri ödemeleri sağlanmış ve bugün iki milyondan fazla kadın bu sistemden yararlanmaktadır (Gökay,2008:59). Ülkemizde de 2003 yılından beri

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından Grameen Bank mikro kredi uygulaması yürütülmektedir.

Türkiye’de ilk kez 2003 yılında Dünya Bankası’nca sağlanan 500 milyon dolar kredi ve Başbakanlık tarafından ayrılan 130 milyon dolarlık bütçe ile uygulamaya geçirilmiştir (Dündar, 2007:24). Diyarbakır’da beş bayana ilk kredinin verilmesi ile başlayan projede, bugün 65 ilde 100 şubeye ulaşılmıştır. Aradan geçen süre içerisinde 50.000’den fazla kişiye 167.000.000 TL kredi kullanılmıştır. Geri dönüşüm oranı % 100 olan sistem her geçen gün büyüyerek devam etmektedir (TİSVA, 2012:1).

Mikro kredi uygulamasına bakıldığında yararlanıcıların tamamının kadın olmasının ayrıca bir önemi bulunmaktadır. Bu finans sisteminin ilk uygulamaya konmasındaki amaç da zaten kadın yoksulluğunu önlemek olduğundan aradan geçen zamanda bu amaca uygun faaliyetler yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 3: Türkiye Grameen Mikrofinans Programı (TGMP) Mikro Kredi Ürünleri

Kredi Çeşidi	Açıklama	Verilen Miktarlar	Vade
Temel Kredi	İlk giriş kredisidir	Yeni üyeler için: 100-1.000 TL Eski üyeler için: 100-2.000 TL	46 hafta
Girişimci Kredisı	Dükkanı olan ya da eski üyelere verilen bir kredidir	1.000 TL ile başlar; eski üyeler için 10.000 TL’ye kadar verilir	46 hafta
Hayvancılık Kredisı	Üyelerin Bayram’dan önce büyük yada küçükbaş hayvan besleyip satabilmeleri için bir kredidir	100-2.000 TL	26 hafta
Sosyal Kalkına Kredisı	Üyelerin kozmetikler, temizlik malzemeleri, kahve gibi belli ürünler satabilmeleri için bir kredidir	250-1.000 TL	46 hafta

İletişim Kredisi	Üyelerin cep telefonu taksitli olarak alabilmesi için bir kredidir	En çok 3 adet telefon (fiyatlara bağlı)	40-46 hafta
Mücadeleci Vatandaş Kredisi	Dilencilere kendi paralarını kazanmalarını teşvik etmek için bir kredidir	100-1.000 TL	Duruma bağlı

Kaynak: <http://www.tgmp.net/MikrokrediHakkinda.aspx>

Tablo 3’de görüldüğü gibi altı farklı mikro kredi çeşidi uygulanmaktadır. Zaman içinde çeşitlenen krediler, önümüzdeki süreçte de yeni kredi türlerinin eklenmesi ile daha da artacaktır. Başlangıçta çok küçük miktarlarla başlayan finansman desteği ile bu kadar çok sayıda kadının kendi işini kurabilmiş olması sistemin sağlıklı işlediğinin ve reel ekonomiye katkı sağladığının bir göstergesidir.

İllerde açılan şubelerin finansman imkanlarına bağlı olarak değişebilen kredi miktarının geri ödeme süresinin uzun olması, geri dönüşlerin % 100 olmasında önemli bir etken olmaktadır.

Mikro finans sisteminin kadın yoksulluğu ile mücadelede önemli bir araç olacağına inanan Birleşmiş Milletler de konuya destek olmak amacı ile 2005 yılını “Uluslararası Mikro Kredi Yılı” ilan ederek, destek sağlamak amacı ile bir dizi çalışma başlatmıştır. Ayrıca 2006 yılı Nobel Barış Ödülü de ikiye ayrılarak, mikrofinans sisteminin ilk uygulayıcısı olan Prof.Dr. Muhammed Yunus’a ve kurduğu Grameen Bank’a verilmiştir. Ödülün gerekçelerinden biri olarak da “sistem sayesinde kadınların ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı verir hale gelmeleri” gösterilmiştir (Güneş, 2009:40).

Tablo 4: Mikrofinans Kuruluşları-Geleneksel Bankacılık Farkları

	Geleneksel Bankacılık	Mikrofinans
Kredi verme tekniği	<ul style="list-style-type: none"> • Teminata dayalı • Aşırı dokümantasyon • Daha az emek yoğun	<ul style="list-style-type: none"> •Karaktere ve nakit akışına dayalı • Asgari dokümantasyon • Daha çok emek yoğun
Ürün tipi	<ul style="list-style-type: none"> • Daha büyük miktar • Daha uzun vadeli • Daha düşük faizli	<ul style="list-style-type: none"> • Daha düşük miktar • Daha kısa vadeli • Daha yüksek faizli

	• Daha çok hizmet	• Daha sınırlı hizmet
Müşteri profili	• Orta ve üst gelir grubu	•Yoksulluk sınırında veya altında yaşayanlar/Dezavantajlı gruplar

Kaynak: COMCEC, 2007:14

Mikrofinans kuruluşları ile geleneksel bankacılık arasındaki en belirgin fark, düşük miktarlarda, en az belgeyle, teminatsız bir kredi olmasıdır. Hitap ettiği kitle de doğal olarak yoksulluk sınırının altında yaşayanlarla, dezavantajlı gruplardır. İşte bu noktada toplumda erkeklere göre çalışma yaşamında yer almada dezavantajlı konumda bulunan kadınlar gündeme gelmektedir ve ülkemizde de faaliyetler kadın odaklı olarak yürütülmektedir.

3.AFYONKARAHİSAR'DA MİKRO KREDİ UYGULAMASI VE SONUÇLARI

3.1. Afyonkarahisar'ın Sosyo Ekonomik Durumu

Yaklaşık 700.000 nüfusa sahip olan Afyonkarahisar'da nüfusun dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. İl ve ilçe merkezlerinde yaşayanların Türkiye ortalaması % 77 iken, Afyonkarahisar'da bu oran % 53'tür (İŞKUR, 2013:10). Bu sonuca göre Afyonkarahisar'da yaşayanların yaklaşık yarısı köy ve kasabalarda yaşamaktadır. Bunun çeşitli nedenleri olmakla birlikte, en önemli nedenin şehirde büyük ölçekli, istihdam sağlayan işletmeler bulunmayışı ve tarımın hala önemli bir sektör olarak yerini koruması gösterilebilir.

Tablo 5 : Türkiye ve Afyonkarahisar Göç Verileri

	ADNKS nüfusu	Aldığı göç	Verdiği göç	Net göç	Net göç hızı ‰
TR Türkiye					
2007-2008	71 517 100	2 273 492	2 273 492	-	-
2008-2009	72 561 312	2 236 981	2 236 981	-	-
2009-2010	73 722 988	2 360 079	2 360 079	-	-
2010-2011	74 724 269	2 420 181	2 420 181	-	-
TR332 Afyonkarahisar					
2007-2008	697 365	18 270	24 861	- 6 591	-9,41
2008-2009	701 326	20 223	22 256	- 2 033	-2,89
2009-2010	697 559	17 451	24 119	- 6 668	-9,51
2010-2011	698 626	17 219	24 063	- 6 844	-9,75

Kaynak: TÜİK, 2011:65

Tablo 5'te de görüldüğü gibi Afyonkarahisar sürekli dışarı göç veren bir il durumundadır. Aldığı göçten daha fazla dışarı göç vermekte ve % 10'a yakın negatif bir net göç hızı bulunmaktadır. Yukarıda söz konusu edilen nedenler burada da kendini göstermekte, insanlar başka illere yerleşmektedirler. Türkiye'de göç veren 58 il içinde Afyon 22. sırada yer almaktadır (TÜİK, 2013:12). Çok üst sıralarda olmasa da batıda yer alan bir il olarak göç vermesi beklenen bir sonuç olmamalıdır.

Rekabetçilik Endeksi	Ekonomik Etkinlik ve Canlılık	Emek Piyasaları	İnsani Sermaye	Yaratıcı Sermaye	Sosyal Sermaye	Fiziki Altyapı
----------------------	-------------------------------	-----------------	----------------	------------------	----------------	----------------

Tablo 6: Rekabetçilik Endeksine Göre Afyonkarahisar'ın İller Arasındaki Sıralaması						
	Rekabetçilik Endeksi	Beşeri Sermaye ve Yaşam Kalitesi	Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik	Ticaret Becerisi ve Üretim Potansiyeli	Erişebilirlik	
2009-2010	48	55	32	20	57	
2008-2009	52	49	31	49	58	
2007-2008	52	47	28	45	61	
48	56	54	33	32	50	41

Kaynak: Güntürkün, Hakan, 2011:4-5

İllerin kıyaslanmasını yapabilmek amacı ile çeşitli kriterlere göre yapılan rekabetçilik endeksi sıralamasında Afyonkarahisar'ın görünümü Tablo 6'da gösterilmiştir. Burada en belirgin özellik, rekabetçilik endeksinde 48.sırada olmasına karşın, "ticaret potansiyeli ve üretim potansiyeli" açısından 20. Sıraya yükselmiş olmasıdır. Girişimcilik kültürü ve sağlanan desteklerin verimli ve yerince kullanılması durumunda, şehirde önemli farklılıklar olabilecektir. İnsani sermaye bakımından 33. sırada yer alması da bu durumu desteklemektedir.

İldeki insan gücü kaynaklarını atıl olmaktan kurtarmak, üretim ve ticaret potansiyelindeki üstünlüğünü değerlendirerek özellikle kadınları daha fazla oranda çalışma hayatına kazandırmak için çalışılmalıdır. Yeni sayılabilecek bir uygulama olan mikro finans ile şehrin henüz köy-kasaba ağırlıklı nüfus yapısını değiştirmek ve özellikle dezavantajlı grup olan kadınların daha fazla oranda aktif çalışma yaşamına katılımının sağlanması mümkün olabilecektir.

3.2. Afyonkarahisar’da Mikro Kredi Uygulamasının Kadınların Çalışma Yaşamına Katılma Etkisi

Afyonkarahisar ilinde ilk kez 2009 yılında Afyonkarahisarlı işadami merhum Asım Kocabıyık’ın sağladığı 100.000 TL ile Türkiye Grameen Mikrofinans Programı’nın 50. Şubesi olarak mikro finans sistemi faaliyete başlamıştır. Mikrofinans programının yürütücüsü Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı ile Valilik arasında imzalanan protokol sonucu işlerlik kazanan bu uygulama yaklaşık beş yıldır başarılı bir şekilde yürütülmektedir.

Kredi başvuruları kabul edilenlere eğitim hizmeti de sunulduğundan, kadınlar alınan kredinin nasıl değerlendirileceği, geri ödeme süreci, girişimcilik gibi konularda da bilgilendirilmekte, ayrıca süreç içerisinde görevli elemanlarca yapılan ziyaretlerde sorunları da yerinde tespit edilmektedir. Krediden yararlananların tamamının kadın olması da ayrıca önemlidir. Valilik ve kaymakamlıklarca verilen hibe yardımların karşılıksız ve geri ödemesiz olması nedeni ile amacına ulaşamadığı, beklenen faydayı sağlayamadığı, aksine mikro kredinin geri ödemesi olduğundan daha etkin kullanıldığı resmi makamlarca da ifade edilmektedir (<http://www.afyonkarahisar.gov.tr/haber-detay.aspx?id=372>).

Krediden yararlanan kadınlar el işi, tarım, hayvancılık, çeyizlik eşya, perde, ev tekstili, lokum, sucuk ticareti, tuhafiyе ürünleri, hamur işleri imalatı ve satışı gibi farklı alanlarda çalışmaktadırlar. İlk yıl 3 evli kadının kredi alması ile başlayan mikro kredi uygulaması, her yıl değişik yaş grubundan kadınların, genç kızların katılması ile büyüyerek devam etmektedir. Afyonkarahisarlı kadınlara 2009 yılında 2.100 TL gibi çok düşük miktarda bir kredi kullanılmış 2012 yılında ise 472 kadına yaklaşık 672.000 TL kredi kullanılmıştır. 2013 yılının ilk yarısında kredi kullanılan kadın sayısının 571’ e ulaşmış olması uygulamanın ileriki yıllarda daha da yaygınlaşacağını göstermektedir.

Mikro kredi olmasa idi bu kadınların hiç biri belki de çalışma yaşamında yer alamayacak, ücretsiz aile işçisi olarak yaşamlarını sürdürmek durumunda kalacaklardı. Kadınların sosyo ekonomik yönden gelişmesinde bir araç olarak da kabul edilen sistemin güvenilirliği oldukça yüksektir. Bugüne kadar verilen

kredilerin tamamının geri ödendiği yetkililerce ifade edilmektedir. Sistemden yararlanan kadınların başarı hikayeleri dinlendiğinde geç bile kalınmış bir uygulama olduğu daha net anlaşılacaktır. İl merkezinde başlayan uygulamanın önümüzdeki günlerde Bolvadin, Çobanlar, Dinar, Emirdağ, Sandıklı, Sinanpaşa ve Şuhut ilçelerinde de uygulamaya geçirilmesine karar verilmiş ve Valilik tarafından çalışmalara başlanmıştır (<http://www.afyonkarahisar.gov.tr/haber-detay.aspx?id=1106>).

Tablo 7: Afyonkarahisar İlinde Mikro Kredi Sisteminden Yararlananlar

YIL	Afyonkarahisar İlinde Kullanılan Mikro Kredi ve Yararlanan Sayısı		İl özel idaresi tarafından aktarılan fon	Asım Kocabıyık Aktarılan fon	Bekar	Evli	18/30 Yaş	30/45 Yaş	45 üzeri
	Mikro kredi kullanan vatandaş sayısı	Vatandaşa kullandırılan mikro kredilerin miktarı (TL)							
2009	3	2.100,00	0,00	100.000,00	-	3	-	1	2
2010	347	260.144,00	0,00	11.950,00	101	246	52	194	101
2011	438	444.327,50	50.000,00	50.000,00	134	304	97	220	121
2012	472	670.969,50	100.000,00	200.000,00	127	345	101	237	134
2013	571	304.005,50	0,00	0,00	169	402	112	302	157

Kaynak: Türkiye Grameen Mikrofinans Programı İstatistikleri

Afyonkarahisar'da sistem kurulurken başlangıçta işadamlarının desteği alınmış, sonraki yıllarda İl Özel İdaresi tarafından da 150.000 TL fon aktararak kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Sistemin ilde başlamasına öncülük eden ve bugüne kadar 361.950 TL tutarında fon aktaran işadamlarının adı da ildeki mikro finans birimine verilmiştir. Afyonkarahisar Asım Kocabıyık Mikro Kredi Merkezi

valilik tarafından tahsis edilen ofiste çalışmalarını sürdürmekte ve gün geçtikçe büyümeye devam etmektedir.

4. SONUÇ

Dünyada çeşitli ülkelerde yıllardır uygulanan ve asıl amacı kadın yoksulluğunu önlemek olan mikro kredi sistemi ülkemizde de on yıldır başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Türkiye Grameen Mikrofinans Programı tarafından bugün 100'ü aşkın şubede pek çok ilde faaliyette bulunmaktadır. Bugüne kadar program sayesinde çalışma yaşamında yer alan kadınların sayısı 100.000'i geçmiştir. Gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında kadınların çalışma yaşamına katılımının çok düşük oluşu ülkemizde bu sistem sayesinde azımsanmayacak sayıda kadının ekonomik yaşamda kendi işini kurarak yer almış olması sevindirici bir gelişmedir. Sistem girişimcilik kültürünün yaygınlaşmasına, el emeğinin değerlendirilmesine katkıda bulunmasından çok kadınların sosyo ekonomik gelişimine destek olması bakımından daha da önemlidir.

Afyonkarahisar ilinde de beş yıllık bir geçmişi olan mikro kredi uygulamasının Türkiye genelindeki başarısını burada da görmekteyiz. Bir işadaminin ekonomik desteği ile başlayan sistem kısa sürede 500'den fazla kadın için bir umut olmuştur. Sistemden yararlanan kadınların öyküleri dinlendiğinde, sistemin ne kadar önemli bir işlevi yerine getirdiğini daha kolay anlamak mümkün olacaktır.

Bugün gelinen noktada mikro kredi sisteminin bu şekilde başarılı işlediğinin görülmesi ile birlikte hem krediler çeşitlenmeye başlamış, hem de daha farklı toplum kesimlerinin (gençler, öğrenciler, engelliler gibi) yararlandırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmeye başlamıştır. Ticari bankalar ve çeşitli sivil toplum kuruluşları da sistemle ilgilenmeye başlamış ve bu amaçla birimler oluşturulmuştur. Bu şekilde başarılı çalışmalar sürdürülürse önümüzdeki yıllarda, çok sayıda kadının küçük miktarlarda kredilerle kendi işini kurduğunu her yerde görmek mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

Aşık, Güneş A. Türkiye’de Kadınların İşgücüne Katılımı, TEPAV Değerlendirme Notu, Ankara, Aralık 2012

Bahçeşehir Üniversitesi BETAM Araştırma Notu 11/115, İstanbul, 20 Mayıs 2011

Bahçeşehir Üniversitesi BETAM Araştırma Notu 10/64, İstanbul, 5 Mart 2010

COMCEC (Economic and Commercial Cooperation of the Organization of the Islamic Cooperation), Yoksulluğun Önlenmesinde Mikrokredi Uygulamaları ve Türkiye, 2007

Dündar, Seher Ozan. Mikro Finansman, Türkiye Kalkınma Bankası Yayını, Ankara, 2007

Gökyay, Çağatay. Türkiye’de Mikro Kredi Uygulamaları ve İstihdama Yansımaları (Uzmanlık Tezi), Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 2008.

Güneş, Samet. Yoksullukla Mücadelede Mikro Kredi Uygulamaları ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje Destekleri, Başbakanlık SYDGM Yayını, Ankara, 2009.

Güntürkün, Hakan, Rekabetçilik Endekslerinde Bölge İllerinin Yeri, Zafer Kalkınma Ajansı Yayını, 2011

İŞKUR, Afyonkarahisar İşgücü Piyasası Analizi, Afyonkarahisar, 2013

Öztürk, Mustafa ve Çetin, B.İşıl. *Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk ve Kadın*, Journal of Yasar University, 3/11, 2009. ss.2661-2698

TİSVA (Türkiye İsrarı Önleme Vakfı), Türkiye Grameen Mikrofinans Programı Bilgi Notu, 28.8.2012

TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, 2007-2012

TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Afyonkarahisar 2011, Ankara, 2012

<http://www.tgmp.net/MikrokrediHakkinda.aspx> (14.09.2013)

<http://www.afyonkarahisar.gov.tr/haber-detay.aspx?id=372> (21.09.2013)

<http://www.afyonkarahisar.gov.tr/haber-detay.aspx?id=1106> (21.09.2013)